

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

**Viața Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România în comunism (1945-
1989)**

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC,
Prof. Univ. Dr. DORU RADOSAV**

**DOCTORAND,
EMANUEL DUMITRU UNGUREANU**

CLUJ-NAPOCA

2016

CUPRINS

Curprins.....	2
Introducere.....	16
1.1 Argument pentru istoria orală a vieții comunității adventiștilor de ziua a șaptea din România în comunism	
1.2 Legăturile mele cu Biserica Adventistă	
1.3 Botezul în Biserica Adventistă – un moment „crucial” pentru copilăria mea	
I. REPERE TEORETICE ȘI METODOLOGICE.....	23
I.1. Repere teoretice	
1.1 Povestea istoriei orale	
1.2. Câteva definiții și caracteristici ale istoriei orale	
1.3 Subiectivitatea și credibilitatea surselor orale	
I.2 Repere metodologice	
2.1 Interviu individual nestructurat și istoria orală	
2.2 Ancheta pe bază de interviu	
2.3 Eșantionul	
2.4 Identificarea și contactarea martorilor	
2.5 Realizarea interviurilor	
a. Mediul social și material	
b. Cadrul contractual al comunicării	
c. Atitudinea intervievatorului pe parcursul desfășurării dialogului	
2.6 Prelucrarea datelor obținute din interviuri	
* Folosirea informațiilor din arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității	
**Aspecte legale și etice ale studierii dosarelor întocmite de fosta Securitate	
***Studierea arhivei Uniunii Adventiste din România	

I.3. Istoriografia temei – Stadiul cercetărilor în domeniu

II. CADRU GENERAL.....70

1. Istoria etapelor dezvoltării Bisericii Adventiste la nivel mondial

1.1 Originile mișcării advente, rolul lui William Miller

1.2 Perioada stabilirii doctrine

1.3 Problema Sanctuarului

1.4 Darul Profeției

1.5 Sabatul

1.6 Nemurirea condiționată

1.7 Concluzii despre stâlpii doctrine și ÎNTREITA Solie Îngerească

1.8 Etape în dezvoltarea doctrinară și instituțională a Bisericii Adventiste la nivel mondial (perioada de organizare 1948-1963)

1.9 Perioada de dezvoltare în domeniul instituțiilor și a stilului de viață (1863-1888)

1.10 Momentul Minneapolis – 1888 în Biserica Adventistă

1.11 Explozia misiunii mondiale 1850-1913

1.12 Perioada de reorganizare și criză 1901-1910

1.13 Perioada de extindere mondială

1.14 Moartea lui Ellen White

1.15 Perioada de criză și de speranță în Biserica Adventistă Mondială

1.16 Biserica Adventistă din perioada maturizării instituționale

1.17 Probleme actuale de identitate ale adventiștilor de ziua a șaptea

2. Scurt istoric și cadrul legal al Bisericii adventiste din România până în anul 1948

2.1 Pionerii Mișcării Adventiste din România. Dinamica dezvoltării. Statistici

2.2 Adventiștii sunt persecutați puternic în timpul regimului Ion Antonescu

2.3 Structura de organizarea a Bisericii înainte de anii 1945. Sistemul de colectare a Zecimilor și Darurilor. Temelia dezvoltării Bisericii Adventiste

III. STATUL COMUNIST ȘI BISERICA ADVENTISTĂ.....98

1. Autoritățile comuniste își impun controlul asupra Bisericii Adventiste cu sprijinul Securității și al Departamentului Cultelor (1948-1974)

1.1 Noul cadru legal de funcționare a Bisericii Adventiste în perioada comunistă

1.2 Perioada de tatonare între instituțiile statului comunist și conducerea Bisericii Adventiste (1948-1955)

1.3 Eforturile liderilor adventiști pentru recunoașterea oficială a cultului Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea de către noua putere comunistă

1.4 a În primii ani după instalarea comuniștilor adventiștii s-au bucurat de libertate religioasă.

Comuniștii au sperat că adventiștii vor face propaganda Partidului Comunist chiar în Biserică

1.4b Pastorii adventiști se implică în propaganda comunistă privind colectivizarea la sfârșitul anului 1958

1.5 Tactica de negociere folosită de către Dumitru Florea, președintele Uniunii cu autoritățile comuniste. Forța grupului împotriva puterii noului sistem

1.6 Securitatea îl îndepărtează pe Dumitru Florea din fruntea Bisericii Adventiste și cu ajutorul fratelui său de sânge, Florescu Vasile, agentul „Florin”

1.7 Ștefan Năilescu a fost omul folosit de sistemul comunist pentru a câștiga încrederea comunității adventiste

1.8 Dogmele cele mai importante a Bisericii Adventiste „asediate” de autorități comuniste

1.9 Ștefan Năilescu, Pavel Crișan, Ion Tăchici, „personaje cheie” pentru „încălzirea și mai apoi cimentarea” relațiilor dintre noile autorități comuniste și Biserica Adventistă

1.10 Ioan Tăchici s-a folosit de relațiile privilegiate cu liderii comuniști pentru a accede în fruntea Bisericii Adventiste și pentru a sprijini dezvoltarea instituțională a acesteia

1.11 Scoaterea în afara legii a Mișcării Reformiste – cadoul comuniștilor pentru Biserica Adventistă

a. Punctele fundamentale de doctrină ce despart adventiștii de ziua a șaptea de adventiștii – reformiști

b. Adventiștii și reformiștii se șicanau reciproc, inclusiv în perioada în care împărțeau aceeași celulă în închisorile comuniste

c. Punctul de vedere al fostului ofițer de Securitate Liviu Baniș cu privire la mișcarea adventistă reformistă în comunism

1.12 Pavel Crișan, fostul președinte al Uniunii, agent al Securității „Dunăreanu Ion” a fost înmormântat cu onoruri de către autoritățile comuniste

2. Controverse în interiorul Bisericii Adventiste cu privire la principiile de respectare ale Sabatului.....

...131

2.1 Unitatea doctrinară și solidaritatea din interiorul Bisericii Adventiste din România în perioada comunistă, un mit

2.2 Adventismul românesc divizat. Conflict ideologic între „aripa europeană” condusă de Conradi și „aripa americană”, condusă de Ștefan Demetrescu

2.3 Pastorul Popescu Ioan din Moldova pus de autoritățile comuniste „să rezolve” problema nefrecventării cursurilor de către copiii adventiști, sfârșește în ridicol

2.4 Principiul divide et impera a fost aplicat de către comuniști pentru „virusarea” vieții comunității adventiste din România

2.5 Marian Corneliu, Elena Petrescu și Viorel Dima au depus mărturie despre frământările și starea de confuzie personală în privința respectării Sabatului

IV. POLITICA SISTEMULUI COMUNIST DE MARGINALIZARE, STIGMATIZARE, A ADVENTIȘTILOR ÎN PROBLEMA SABATULUI.....150

1.Problemele copiilor din familii adventiste la școală, ciclurile de învățământ: primar, gimnazial, liceal și superior

1.1 Sentimentul de inferioritate, marginalizare și o imagine de sine deformată îi caracterizează pe martorii intervievați

1.2 „Copiii de pastori” între „ciocan și seceră” în chestiunea Sabatului. Studiu de caz Delia Buciuman (căsătorită Gherman)

1.3 Copiii din unele familii adventiste au fost bătuți cu bestialitate, puși în genunchi pe coji de nucă și legați de „catarg” în curtea școlii pentru că au refuzat să meargă sâmbăta la școală

V. ROLUL DEPARTAMENTULUI CULTELOR ÎN RESTRÎNGEREA ȘI CONTROLUL ACTIVITĂȚII CULTICE A BISERICII ADVENTISTE DE ZIUA A ȘAPTEA.....180

1. Relația dintre pastorii Bisericii Adventiste cu Departamentul Cultelor, prin

Împuterniciți și Inspectorii

deCulte.....188

- 1.1 Construirea și repararea imobilelor Bisericii Adventiste la „mâna” Departamentului Cultelor
- 1.2 Inspectorul Dănescu de la Ploiești „zbir”, inspectorul Ciorobea din Petroșani „foarte prietenos”
- 1.3 Cum decurgea o vizită „de lucru” a unui Inspector de la Departamentul Cultelor – studiu de caz Biserica Adventistă din Craiova în anul 1979
- 1.4 Adunările electivale ale Bisericii Adventiste controlate cvasitotal de Securitate și Departamentul Cultelor
- 1.5 Dovezi din arhive despre implicarea Securității și a Departamentului Cultelor în manipularea alegerilor în Biserica Adventistă
- 1.6 Inspectorii de culte erau mituiți din banii de zecime de pastorii Bisericii Adventiste pentru a permite: reparații la biserici, construcții noi, hirotoniri, realizarea de botezuri
- 1.7 Mita pentru inspectorul de culte din Râmnicu Sărat, Pruteanu înmănată în revista „Lumea”
- 1.8 Inspectorul de culte de la Sibiu a fost mituit cu....un garaj pentru a permite construirea bisericii adventiste din Mediaș
- 1.9 Fostul locotenent colonel de Securitate Liviu Baniș confirmă faptul că unii inspectorii de culte luau mită, în special pentru a facilita construirea de biserici
- 1.10 Edmond Constantinescu s-a plâns inspectorului de culte Pruteanu că Securitatea a încercat să-l racoleze. Inspectorul Sorin disprețuia profund agenții Securității din Biserică
- 1.11 Departamentul Cultelor decidea ca regulă, împreună cu Securitatea, componența structurii de conducere a Bisericii la toate nivelurile: comunitate locală, Conferință, Uniune

VI. CADRE DIDACTICE ADVENTISTE, EXCLUSE DIN ÎNVĂȚĂMÂNT SAU PUSE ÎN IMPOSIBILITATEA DE A URMA ACEASTĂ CARIERĂ ÎN SISTEMUL COMUNIST –

STUDIU	DE	CAZ	TITU
GHEJAN.....			215

1. Povestea excluderii din învățământ a profesorului de matematică Titu Ghejan.....215

- 1.1 Profesorul adventist Titu Ghejan a fost descoperit rapid de „sistem” și rejectat. Copiii și sătenii îl simpatizau ca profesor de matematică

- 1.2 Titu Ghejan a ajuns fără să vrea „vedetă națională” la emisiunea Reflector. Comuniștii au vrut să-l dea ca exemplu negativ alături de un alt profesor adventist, Ion Gabriel
- 1.3 Liderii comunității adventiste au condamnat atitudinea lui Titu Ghejan, Ion Gabriel și a lui Mircea Dragomir cu privire la respectarea Sabatului
- 1.4 Cazurile Titu Ghejan și Mircea Dragomir prezentate de liderii Bisericii Adventiste ca exemple negative pentru studenții Seminarului Teologic Adventist, generația 1974-1978
- 1.5 Titu Ghejan a fost exclus din învățământ la vârsta de 24 de ani, ulterior a fost împiedicat de politica Departamentului Cultelor să intre în pastorație

2. Povestea profesorului de vioară Orban Adalbert, exclus din învățământ de către Securitate.....22

9

- 2.1 Securitatea din Miercurea Ciuc îl alungă din învățământ pe Orban Adalbert, în ciuda performanțelor remarcabile din punct de vedere profesional ale acestuia
- 2.2 Securitatea a vrut să-l racoleze ca informator pe Orban Adalbert
- 2.3 Directorul Liceului de Muzică din Sfântu Gheorghe a vrut să-l definitiveze pe postul de profesorul de muzică pe adventistul Orban Adalbert
- 2.4 Relații extraordinare între profesorul de vioară adventist Orban Adalbert și colegii de catedră

3. Povestea Elenei Petrescu, absolventă de „Litere”, ce a fost împiedicată să profeseze în învățământ de către conducerea Inspectoratului Școlar Suceava.....234

4. Povestea Aurei Szentagotai, absolventă de psihologie, împiedicată să predea această materie din cauza apartenenței la religia adventistă.....237

- 4.1 Discriminarea pe criterii religioase a profesoarei Aurora Szentagotai a continuat și după Revoluție

5. Adventiști care au rezistat în sistemul de învățământ comunist. Cazul Orban Cornelia...243

VII. PROBLEMELE ADVENTIȘTILOR ÎN SISTEMUL SANITAR.....245

1. Povestea medicului Emil Androne din Ocna Mureș.....247

1.1 Primul secretar de partid de la Alba Iulia și primarul din Ocna Mureș au încercat să-l de afară din spital pe Emil Androne din cauza Sabatului

1.2 Ministrul Sănătății, Vasile Ciorbă și șeful Departamentului Cultelor, Cumpănașu intervin pentru ca medicul Androne să-și păstreze locul de muncă și libertatea religioasă

2. Povestea extraordinară a medicului Gheorghiu Valeriu, mutat disciplinar din cauza religiei adventiste la Spitalul de Psihiatrie pentru Copii Râul Vadului.....249

2.1 Adventistul Gheorghiu Valeriu a efectuat ciclul primar ca elev la o școală private ortodoxă și liceul la catolici. A avut parte de înțelegere și toleranță chiar dacă nu a frecventat cursurile sâmbăta

2.2 Gheorghiu Valeriu, hărțuit de partid și exclus din asociația studentescă comunistă pentru că nu a aplaudat la o ședință UTC în care erau „înfierăți” oamenii religioși

2.3 Mutare disciplinară în comuna Gropile după acuzații de prozelitism. Aici este amendat din nou de autorități din același motiv

2.4 În anul 1974, Valeriu Gheorghiu a fost mutat disciplinar ca medic la Spitalul de Psihiatrie pentru copii Râul Vadului

3. Povestea asistentei medicale Lidia Marian, concediată de la „Sanepid” Suceava din cauza refuzului de a lucra sâmbăta.....255

3.1 Povestea „dramatică” în jurul cravatei roșii cu tricolor și a „tovarășului” Ciprian Georgescu, copilul „fără origini sănătoase”

3.2 Marian Lidia se mută în Suceava după căsătoria cu Marian Corneliu în iarna anului 1962. Încep problemele la locul de muncă din cauza Sabatului

3.3 Hărțuirea din partea Securității a început în anul 1975

3.4 Marian Lidia a trimis o scrisoare de protest către Marea Adunare Națională în care s-a plâns de abuzurile comise de reprezentanții Partidului Comunist din Suceava

3.5 Securitatea i-a răspuns Lidiei Marian la scrisoare printr-o vizită de intimidare

VIII. PROBLEMELE ADVENTIȘTILOR ÎN ARMATĂ DIN CAUZA SABATULUI.....268

- 1. Povestea condamnării la închisoare a bunicului meu, Ungureanu Vasile.....268**
 - 1.1 În timpul detenției, Ungureanu Vasile a fost bătut, dar a asistat și la schilodirea adventistului Clapon
 - 1.2 Bunica mea, Ungureanu Ana și tatăl meu, Ungureanu Toma, alături de fratele lui, Ungureanu Dumitru au îndurat frig și foame în perioada detenției bunicului meu
 - 1.3 Ungureanu Vasile a fost eliberat prin decret de grațiere în urma unei cereri cu caracter umanitar trimisă de părinții lui autorităților comuniste
- 2. Adventistul Penca Ilie, printre primii adventiști condamnați pentru insubordonare în anul 1950.....271**
 - 2.1 Problemele au început la Caransebeș. 24 de adventiști din 40 refuză să lucreze sâmbăta
 - 2.2 Penca Ilie și alți 23 de credincioși adventiști au fost condamnați de Tribunalul din Timișoara la ani grei de închisoare pentru insubordonare
 - 2.3 Solidaritate puternică din partea conducerii Bisericii Adventiste în anii 50 și din partea comunității de credincioși. Petru Groza le acordă clemență
- 3. Povestea lui Apostol Chelbegeanu.....272**
 - 3.1 Directorul Seminarului Teologic Adventist, Gheorghe Indricău, refuză să-l primească pentru continuarea studiilor pastorale. Președintele Uniunii, Pavel Crișan, îl ajută.
- 4. Povestea dramatică a adventistului Pădure Gheorghe a cărui picioare au fost secționate de un tren marfar în timp ce muncea în lagărul de muncă Cinci Culmea (Poarta Albă).....296**
- 5. Povestea lui Vulvară Mihai.....300**
- 6. Povestea lui Dragomir Ștefanache, adventistul care era să fie împușcat de un ofițer de Securitate la Poarta Albă pentru refuz de a ieși la muncă sâmbăta.....305**
 - 6.1 Dragomir Ștefanache a fost bătut brutal pentru că a refuzat să lucreze sâmbăta

- 6.2 Torționarul lui Dragomir Ștefanache i-a cerut iertare a doua zi victimei de teama consecințelor
- 6.3 Penitenciarul Sibiu. Dragomir Ștefanache și alți deținuți adventiști au fost puși în celule cu homosexuali pentru a fi molestați sexual de aceștia
- 6.4 Dragomir Ștefanache a suferit alături de alți 1000 de adventiști în anul 1951 și din cauza lipsei de solidaritate din partea conducerea Bisericii Adventiste
- 6.5 Dragomir Ștefanache, în pericol de moarte din cauza frigului cumplit de la Poarta Albă
- 6.6 Fanfara Bisericii Adventiste din Simeria a cântat pentru adventiștii închiși din motive de conștiință
- 6.7 Atmosferă de solidaritate în închisoare între deținuții închiși pentru motive de conștiință. Conducerea Bisericii Adventiste s-a desolidarizat de credincioșii închiși din cauza Sabatului
- 6.8 Dragomir Ștefanache: „Am devenit vrăjmașii Bisericii Adventiste”
- 6.9 Ieșirea din închisoare. Atitudinea Bisericii Adventiste duplicitară și confuză. Întâlnirea emoționantă cu familia

*Torționarul Ion Ficior, acuzat pentru crime împotriva umanității, a fost incriminat și pentru torturarea unui număr de trei adventiști în lagărul de la Periprava pentru refuzul de a lucra sâmbăta la sfârșitul lunii februarie 1961

7. Povestea dramatică de confruntare a lui Titu Ghejan cu sistemul ateist continuă și după excluderea din învățământ. Temniță grea, schinguit pentru acuzația de insubordonare...369

- 7.1 Titu Ghejan, etichetat ca fiind un om „cu concepții și activitate de natură reformistă” pentru că a refuzat să depună jurământul și să iasă la instrucție sâmbăta
- 7.2 Titu Ghejan a fost bătut cumplit, înfometat și ținut 180 de zile la „izolator”
- 7.3 Titu Ghejan a îndurat bătăi cumplite în închisori din partea gardienilor
- 7.4 Ghejan Titu a fost înfometat în închisoare pentru refuzul de mânca carne de porc
- 7.5 Titu Ghejan, abandonat și stigmatizat de conducătorii Bisericii Adventiste, susținut de „masa” credincioșilor adventiști
- 7.6 Alexandru Gheorghe, adventistul etichetat ca fiind reformist de conducerea Bisericii Adventiste și de către Securitate, se luptă pentru eliberarea lui Titu Ghejan scriind inclusiv la Europa Liberă

7.7 Regimul de detenție i-a distrus sănătatea lui Titu Ghejan

7.8 Nimeni din conducerea Bisericii Adventiste nu și-a cerut iertare după Revoluție pentru atitudinea descalificantă față de Titu Ghejan

*Răstignirea din 1961 de Max Bănuș în România Liberă

8. Povestea lui Mircea Dragomir în dosarele Securității, obiectiv „Fanaticul”.....398

8.1 Soldatul Mircea Dragomir a fost hărțuit de serviciul de contrainformații al Armatei și de Securitate pentru refuzul de a respecta programul unității militare sâmbăta

9. Povestea pastorului Titi Gâdea, tatăl cunoscutului realizator TV Mihai Gâdea.....407

9.1 Prima confruntare cu maiorul unității de Securitate din cauza refuzului de a ieși la trageri sâmbăta. Primul arest

9.2 Titi Gâdea, sprijinit de un ofițer de Securitate

9.3 Mărturii mincinoase împotriva adventistului Titi Gâdea la procesul de la Timișoara

9.4 12 ianuarie 1967, ziua condamnării

9.5 Adventistul Titi Gâdea a fost hrănit și protejat în pușcărie de un țârcovnic ortodox

9.6 Titi Gâdea, supus la rele tratamente și în penitenciarul Alba Iulia pentru că refuza să iasă la muncă sâmbăta

9.7 Titi Gâdea a suferit cumplit de frig în zilele cât a stat la izolator

9.8 Lagărul de muncă de la Midia, lângă Mureș

9.9 Un plutonier adjutant l-a alimentat cu pâine în secret, strecurând-o sub cearceaf în ultimele zile de detenție la Alba Iulia

9.10 Colonelul ce conducea penitenciarul din Alba Iulia îl băga sâmbăta la arest și seara după apusul soarelui îl pune pe Titi Gâdea să-i calce cămășile

9.11 Titi Gâdea a fost angajat ca pastor, fără Seminar, cu sprijinul președintelui Uniunii, Dumitru Popa, în ciuda opoziției Departamentului Cultelor

9.12 Titi Gâdea a fost nevoit să „cumpere” bunăvoința inspectorului de culte de la Alexandria, Lepădatu, care era „foarte avar”

9.13 Cum a scăpat pastorul Toma de hărțuirea organelor Securității

9.14 Atmosfera din Biserică în anii 1967

9.15 Metode de evanghelizare în anii 1968

10. Povestea avocatului Mureșan Aron, lector la Facultatea de Drept în cadrul Universității Babeș-Bolyai, exclus din învățământ de rectorul Constantin Daicoviciu din cauza apartenenței la Adventism.....432

10.1 Convertirea la Adventism îi schimbă radical viața lui Mureșan Aron

10.2 Mureșan Aron a fost dat afară din funcția de lector de la Facultatea de Drept după o ședință de partid prezidată de rectorul Constantin Daicoviciu

10.3 Mureșan Aron a protestat împotriva concedierii sale abuzive chiar în satul Scornicești, județul Olt, printr-un memoriu adresat unei rude a lui Nicolae Ceaușescu

10.4 Soția lui Aron Mureșan a avut de suferit același tip de persecuții din cauza religiei adventiste

10.5 După 3 ani și 3 luni în care sistemul i-a blocat accesul la un loc de muncă corespunzător pregătirii academice, Mureșan Aron a decis să se reprofileze pe meseria de cojocar

10.6 În mod neașteptat, ministerul Justiției i-a aprobat în vara anului 1970 lui Aron Mureșan să practice meseria de avocat la Cîmpeni, județul Alba

10.7 Președintele Judecătoriei Cîmpeni, Bartoc Ioan l-a pârât la Securitatea din Alba Iulia pe Mureșan Aron pentru faptul că nu lucrează sâmbăta

10.8 După doi ani de liniște, Aron Mureșan este transferat disciplinar la Pătârlagele, județul Buzău. Securitatea l-a hărțuit și aici

10.9 De la Pătârlagele, Aron Mureșan a fost transferat la Babadag, județul Tulcea. Un agent din Biserică îl avertizează că este urmărit de Securitate

10.10 După Babadag, a fost transferat la Șimleul Silvaniei, unde a fost din nou persecutat

10.11 Aron Mureșan l-a acuzat pe președintele Conferinței Transilvania de Nord, pastorul Alexandru Delea că a susținut marginalizarea lui în comunitatea adventistă

10.12 Mureșan Aron a fost prigonit de inspectorul de culte de pe județul Cluj, Hoinărescu

*Inspectorul de culte Hoinărescu a fost îngrijit până la moarte de medicul adventist Lorant Szentagotai în același loc în care a fost îngrijit până la ultima suflare și generalul de Securitate Nicolae Pleșiță

10.13 Mureșan Aron l-a suspectat pe Tătaru Teodor, președintele Conferinței Cluj în anii 1960, că ar fi agentul Securității

10.14 Mureșan Aron a fost hărțuit de ofițerul de Securitate Roșca și la Șimleul Silvaniei. Inspectorul de Culte din Pătârlagele i-a cerut bani drept mită

IX. CONFLICTUL DINTRE ADVENTIȘTI ȘI COMUNIȘTI PE TEMA MULTIPLICĂRII ȘI RĂSPÂNDIRII LITERATURII RELIGIOASE.....477

1. Povestea Mariei Sima și a lui Alexandru Sima în cartea autobiografică „Dumnezeul meu. Dumnezeul minunilor ” și în arhivele Securității.....477

2. Dovezi ale implicării unor funcționari corupți din Securitate și din alte structuri ale aparatului comunist în traficul cu literatură religioasă și Biblii din mărturiile orale ale unor credincioși adventiști.....504

2.1 Pastorul Orban Adalbert confirmă mărturia Mariei Sima despre faptul că rețeaua de trafic cu literatură „Casa Scânteii” devenise epicentrul acestei activități în jurul anilor 1976

2.2 Pastorul Virgil Peicu a fost aprovizionat cu literatură religioasă de un funcționar corupt din Miliție sau Securitate

2.3 Sub podul Grant din București se încărcau geamantane pline cu lecțiuni adventiste tipărite pe filiera Securității

2.4 În anul 1987, Securitatea din Ploiești l-a arestat pentru câteva ore pe Virgil Peicu și i-a confiscat 960 de lecțiuni. Peicu Ioan, unchiul său, „nomenclaturist” l-a salvat din „ghearele Securității”

2.5 Milițienii cărau lecțiuni și alte materiale religioase în mod ilegal pentru adventiști cu scopul unor câștiguri „la negru” din banii membrilor comunității

2.6 Familia secretarului Uniunii, Dumitrescu Nelu, implicată în activități de multiplicare a materialelor religioase

2.7 Percheziția Securității acasă la pastorul Cristian Dumitrescu

X. TRAFICUL CU BIBLIILE – OPERAȚIUNEA SECURITĂȚII CANAL 80-81 – CAZUL RĂCEALĂ IOAN.....520

XI. SECURITATEA A VRUT SĂ DISTRUGĂ BISERICA ADVENTISTĂ ÎN ANUL 1959 – OPERAȚIUNEA „CONTUL SECRET”.....571

XII. BANII DIN ZECIME ȘI RELAȚIILE DE PUTERE ÎN ANUL 1959. „CONTUL SEPARAT” CONTINUĂ SĂ EXISTE ÎNTR-UN SISTEM MAI SOFISTICAT.....603

1. Atmosfera în Seminarul Teologic Adventist
2. Prejudecăți față de credința adventistă din partea unor intelectuali – Cazul Ioan Pinte
3. „Sistemul clientelar” din Biserica Adventistă. Banii din Zecime, miezul arhitecturii de putere de la vârful Bisericii Adventiste până la comunitățile locale.....
4. Mutările disciplinare – mijloc de păstrare a puterii al președinților de Conferințe și de Uniune

XIII. BISERICI ADVENTISTE CONSTRUITE ÎN COMUNISM – STUDII DE CAZ....626

1. Construirea Bisericii Adventiste „6 martie” – comuna Slătioara, județul Tulcea
2. Construirea bisericii Adventiste din Galați
3. Povestea construirii Bisericii Adventiste din Ocna Mureș
4. Povestea construirii „Templului Adventist” de 800 de locuri de la Matca, județul Vrancea
5. Povestea construirii Bisericii Adventiste din Mediaș
6. Construirea Bisericii Adventiste din Sighet

XIV. INCREDIBILA POVESTE A ADVENTISTULUI FRANGULEA ANDREI, CARE A FĂCUT 7 ANI DE PUȘCĂRIE FĂRĂ SĂ FIE CONDMNAT DE JUSTIȚIA COMUNISTĂ.....656

XV. VIAȚA COMUNITĂȚII ADVENTISTE DIN SUCEAVA (1952-1989).....696

1. Lăzureanu Neculai și Valeriu Petrescu, membrii Comunității Adventiste Suceava, implicați în operațiuni de trafic cu Biblii
 - 1.1 Povestea lui Lăzureanu Neculai, adventistul care distribuia Biblii obținute de la penticostalul Duduman din satul Hânțești, județul Suceava
 - 1.2 Lăzureanu Neculai a trimis Biblii în mai multe localități din țară, inclusiv în Bistrița, pastorului Iosif Suciu. Unii ofițeri de Securitate erau bănuși că protejau, motivați financiar, traficul cu Biblii
 - 1.3 Securitatea i-a făcut "zile fripte" lui Lăzureanu Neculai din cauza activității de distribuire a Bibliilor, considerată clandestină. Cel mai bun prieten, Vălean Ion, agentul „Prodan Ioan” l-a turnat la Securitate, alături de sursa „Ionescu”, un alt membru al comunității
 - 1.4 Lăzureanu Neculai a fost anchetat la Securitate de nenumărate ori. A mințit anchetatorii pentru a-l proteja pe Duduman
 - 1.5 Unii membri ai comunității Suceava au avut suspiciuni că Lăzureanu Neculai ar fi colaborat cu Securitatea. Lăzureanu Neculai nu a știut că cel mai bun prieten al lui l-a turnat la Securitate
2. Prezbiterul comunității Suceava, Valeriu Petrescu, implicat și el în activități de răspândire de literatură religioasă și Biblii
3. Strategii de adaptare pe piața muncii în comunism a adventiștilor care n-au putut să fie angajați în sistemul de învățământ și sănătate din cauza respectării Sabatului. Studii de caz Lidia Marian și Elena Petrescu
 - 3.1 Lidia Marian a devenit expertă în tricotaje după ce i s-a desfăcut contractul de muncă la „Sanepid” Suceava
 - 3.2 Elena Petrescu nu a putut să predea în învățământ pentru că a fost considerată „sectantă”. Împreună cu soțul ei, Valeriu Petrescu, exmatriculat din liceu, tot din cauza Sabatului, au practicat cu succes arta tricotajului
4. Școala de Sabat pentru copii din comunitatea adventistă Suceava, locul unde Elena Petrescu și-a probat extraordinarul talent pedagogic
5. Atmosfera din comunitatea Suceava în comunism descrisă ca fiind „edenică”
6. Biserica Adventistă din Suceava a luat foc în anul 1987, moment de maximă mobilizare și solidaritate a membrilor comunității

7. Demolarea Bisericii Adventiste din Suceava de pe strada Republicii nr. 15 în memoria colectivă
8. Vizita fanfarei de, la Walla – Walla College din S.U.A.” la Comunitatea Adventistă din Suceava a speriat Securitatea
9. Securitatea din Suceava a chemat în anchetă toată comunitatea adventistă din localitate în anul 1962, inclusiv pe credincioasa nevătătoare, Ducec Aurelia. Ofițerii de Securitate nu au racolat în acel an niciun informator
- 9.1 Securiștii au încercat să o ridiculizeze pe nevătătoarea Aurelia Ducec, punând-o să le cânte imnuri religioase. Credincioasa adventistă le-a citit securiștilor din Biblie prin sistemul „Braille”
10. Mărturia lui Marian Corneliu cu privire la tentativa de racolare a bunicului meu, Ungureanu Vasile ca informator al Securității
11. Adventistul nonconformist Alexandru Gheorghe din Ploiești – un model de rezistență și demnitate în fața persecuțiilor pentru Țiplea Ioan și Marian Corneliu

XVI. ETICHETAREA – MIJLOC COMUN DE „EXECUȚIE” A MEMBRILOR ADVENTIȘTI NONCONFORMIȘTI DIN PARTEA SECURITĂȚII ȘI A PASTORILOR CORUPTI DIN SISTEMUL CULTIC. TERIBILA POVESTE A ADVENTIȘTILOR ALEXANDRU GHEORGHE ȘI A FIULUI SĂU, MEDICUL DORU EMIL ALEXANDRU DIN PLOIEȘTI..777

1. Povestea medicului din Ploiești Doru Emil Alexandru, fiul lui Alexandru Gheorghe

***LUPTA PENTRU PUTERE LA VÂRFUL CONDUCERII BISERICII ADVENTISTE ÎN COMUNISM: „DUMITRU POPA A FOST, FĂRĂ ÎNDOIALĂ, UN OM CARE A IUBIT PUTEREA”..829**

1. Lupta pentru „ciolan” din perspectiva ofițerilor de Securitate care au întreținut rețeaua de agenți din rândul pastorilor care au condus Biserica Adventistă

XVII.CONFRUNTAREA CU PROPRIILE DOSARE ÎNTOCMITE DE FOSTA SECURITATE PE NUMELE UNOR ADVENTIȘTI.....835

1. Ștefan Bratosin
2. Edmond Constantinescu
3. Întâlnirea cu propriul dosar a medicului Ene Paulini

4. Medicul Emil Androne și dosarul. „Fostul ofițer de securitate care a încercat să mă racoleze, Mureșan, a ajuns șeful SRI pe toată Trasilvania”
5. Dialog încrucișat cu Ene Paulini și Emil Androne pe tema informațiilor găsite de cei doi în dosarele Securității
6. Pastorul Lucian Cristescu s-a declarat „deceționat” de conținutul dosarelor întocmite de fosta Securitate pe numele său
7. Pastorul Ion Buciuman s-a confruntat cu identitatea falsă de informator atribuită de Securitate . Dosarul „Basarab”

**XVIII. EVANGHELIZĂRILE BISERICII ADVENTISTE ÎN
COMUNISM.....858**

1. Evanghelizările publice adventiste din Mediaș „aranjate” cu ajutorul prezbiterului care mituia șeful Securității
2. Cum se susținea o evanghelizare publică în anul 1989. Cenzura comuniștilor a slăbit mult

**XIX. VIAȚA COMUNITĂȚII ADVENTISTE VAMA, JUDEȚUL SUCEAVA DIN
AMINTIRILE PREZBITERULUI GHEORGHE
ISTRATI.....862**

**XX. VIAȚA COMUNITĂȚII ADVENTISTE DIN COMUNA FRATA, JUDEȚUL CLUJ
PRIN OCHII PREZBITERULUI TEODOR
SOPORAN.....872**

**XXI. DEMOLAREA BISERICII ADVENTISTE GRANT DIN BUCUREȘTI –
MĂRTURIA PASTORULUI LUCIAN
CRISTESCU.....881**

**XXII. MANIPULAREA DOSARELOR SECURITĂȚII ÎN SCOPURI POLITICE ÎN
LUPTA PENTRU PUTERE DIN INTERIORUL BISERICII ADVENTISTE DUPĂ
CĂDEREA
COMUNISMULUI.....8**

90

1. Cazul Ion Buciuman, mazilit din conducerea Bisericii de către Gheorghe Modoran și Cristian Dumitrescu cu ajutorul dosarului „Basarab”
2. Reacția familiei Buciuman la descoperirea dosarului „Basarab”. Dialog cu Elena și Ion Buciuman

3. Viorel Dima a fost și el victima unui dosar contrafăcut de fosta Securitate. Acuză aceleași jocuri politice făcute de Gheorghe Modoran și Cristian Dumitrescu
4. Comunicat dat de către conducerea A.Z.Ș. în 2006, poziție privind colaborarea cu Securitatea
5. Scrisoare deschisă către conducătorii Bisericii Adventiste din România, Teodor Huțanu, președinte și Ion Câmpean Tătar, secretar. „Dragii mei turnători...” – autor Emanuel Ungureanu

XXIII. RELAȚIA DINTRE PASTORII ȘI MEMBRII LAICI AI BISERICII ADVENTISTE CU SECURITATEA.....917

1. Tentative de racolare și racolări ale unor pastori adventiști și membri laici de către fosta Securitate. Cazurile Alexandru Timiș, Pălășan Aurel, Apostol Chelbegeanu, Edmond Constantinescu, Lucian Cristescu, Suciu Iosif, Valeriu Petrescu, Orban Adalbert, Ungureanu Vasile, Cristian Dumitrescu, Nicu Butoi, Florin Lăiu
2. Confruntarea dintre pastorul Suciu Iosif și fostul ofițer de Securitate care l-a hărțuit în vremea comunismului
3. Perspectiva profesorului Aurel Ionică cu privire la colaborarea cu Securitatea
4. Operațiunea Securității de anihilare a grupului Roua Dimineții

XXIV. ROLUL ADUNĂRILOR DE ORIENTARE ÎN SISTEMUL DE CONTROL AL BISERICII ADVENTISTE ÎN COMUNISM.....1000

XXV. „FUGARI” – PASTORI ADVENTIȘTI CARE AU PLECAT DIN ȚARĂ ÎN PERIOADA COMUNISTĂ.....1010

1. Povestea pastorului Pălășan Aurel
2. Pastorul Ștefan Bratosin fuge în Franța de frica Securității și de persecuția șefului cultului adventist, Dumitru Popa
3. Fuga în Italia a fraților Constantinescu Sergiu și Corneliu din Galați în dosarele Securității

XXVI. RELAȚIA CONDUCĂTORILOR BISERICII ADVENTISTE DIN ROMÂNIA CU DIASPORA.....1054

XXVII. VIZITELE LIDERILOR ADVENTIȘTI DE LA DIVIZIUNEA EURO-ASIA ȘI CONFERINȚA GENERALĂ ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ.....1056

1. Perspectiva foștilor lideri ai Bisericii Adventiste Dumitru Popa și Ioan Bidiuc cu privire la vizitele liderilor cultici adventiști de la Diviziune și Conferința Generală
 - 1.1 Perspectiva ofițerilor de Securitate care țineau legătura cu președintele Uniunii Adventiste Dumitru Popa, agentul Securității „Matei Gheorghe” în legătură cu misiunile externe ale emisarilor cultici adventiști
 - 1.2 Obiectivele Securității în privința vizitelor emisarilor cultici străini din perspectiva fostului ofițer de Securitate Liviu Baniș ,,
2. Vizita “mărimilor” Bisericii Adventiste la nivel de Conferință Generală și Diviziune prin ochii fiicei Secretarului Conferinței Moldova din anul 1989
3. Vizita în România a președintelui Diviziunii Edwin Ludescher și a președintelui Conferinței Generale, Neal Wilson din anul 1989 în filajul Securității
4. Pălășan Aurel a fost folosit ca instrument de propaganda a conducerii Bisericii Adventiste din România împotriva pastorilor „fugari” în Occident

XXVIII. MOMENTUL REVOLUȚIEI DE LA 1989 ÎN PERCEPȚIA UNOR CREDINCIOȘI AI BISERICII

ADVENTISTE.....	1075
CONCLUZII.....	1086
Lista Martorilor.....	1100
Bibliografie.....	1109

Cuvinte cheie: adventist de ziua a șaptea, comunism, securitate, informator, închisoare

Rezumat

Lucrarea noastră de doctorat intitulată „Viața Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România în comunism” a pornit de la ideea de a folosi această cercetare de istorie orală pentru a găsi în istoriografia română un loc pentru o atentă analiză a vieții unei comunități religioase, ne referim la cea adventistă, despre a cărei existență știm foarte puține lucruri din perioada comunistă.

În intervalul de timp în care am cercetat această temă au mai apărut alte lucrări de doctorat care s-au referit tangențial și la tema pe care am abordat-o noi, dar integrată în ansamblul cultelor neoprotestante și fără a privi cu atenție cele mai importante aspecte relevante din viața acestei comunități în comunism prin intermediul unor mărturii orale ale membrilor acestei comunități.

Multe dintre studii nu și-au propus să reconstituie istoria adventiștilor între anii 1945-1989 în mod științific, ci majoritatea lucrărilor care au apărut pe această temă au o puternică componentă subiectivă datorită faptului că cei care au scris acele lucrări sunt pastori, angajați ai Bisericii Adventiste și au fost influențați în lucrările lor de urmărirea unor mize personale, „vendete” împotriva unor foști conducători ai Bisericii Adventiste care i-au marginalizat, persecutat din considerente politice înainte de 1990.

Am detaliat într-un capitol special modul în care pastorii adventiști Gheorghe Modoran și Cristian Dumitrescu au folosit informații din dosarele Securității pentru a „executa” prin publicarea unor platforme media sau a unor studii sau cărți informații compromițătoare din dosarele Securității pe unii pastori care au activat în comunism.

Am prezentat „cazul Ion Buciuman” ca studiu „de manual” a modului în care au fost manipulate dosarele Securității după 1990 în scopuri politice, pe același sistem patentat de Securitate pentru epurarea unor persoane considerate „necorespunzătoare” pentru sistem.

Este foarte important ca lucrările de cercetare să nu fie virusate de vendete personale, de idei preconcepționate cu privire la colaborarea cu Securitatea ai unor lideri ai comunităților neoprotestante. Este nevoie nu numai de detașare, ci și de profesionalism și de capacitatea de a înțelege care sunt mecanismele unui regim totalitar și cum au funcționat acestea în dreptul Bisericii Adventiste și care sunt nuanțele coabitării între regimul politic ateist și structura de conducere a comunităților adventiste.

Aici s-au deschis de fapt și două planuri de cercetare: modul în care a supraviețuit Biserica Adventistă în comunism, ne referim la membri laici și modul în care a coabitat structura de conducere a Bisericii Adventiste și „corpul pastoral”, în ansamblul lui, nu fără excepții, cu rigorile stabilite de regim, mai ales în relația complicată cu structurile de forță și de control, ne referim la Departamentul Cultelor și Securitate.

Regimul comunist din România nu a reușit să suprimă libertatea de conștiință a individului. Însă sistemul opresiv a avut „darul” să deformeze caractere, să distrugă vieți, să omoare generații de intelectuali și lideri religioși valoroși, și cel mai important lucru, a reușit să distrugă încrederea oamenilor în instituțiile statului și în puterea respectării legii.

Frica este sentimentul și starea pe care am regăsit-o în memoriile martorilor mei, re trăită de aceștia și după reactivarea amintirilor în timpul interviului.

Unii dintre martorii noștri, după închiderea camerei de filmat sau a reportofonului, mă rugau, invocând cuvântul nostru de onoare că nu vom publica în vreun ziar o parte din mărturiile lor sau dacă o vom face ne-au cerut asigurări ca identitatea acestora va fi protejată.

Această frică viscerală că telefonul îți este ascultat, că nu poți avea încredere în cel mai apropiat prieten în Biserică pentru că s-ar putea să te „toarne”, confuzia asociată cu suspiciunea dominantă și astăzi viețile credincioșilor adventiști care și-au depănat în secvențe aproape cinematografice viața plină umilințe, marginalizare, stigmatizare și uneori de compromisuri, toate înglobate într-o luptă „surdă” pentru păstrarea identității și conștiinței „neviolată” de un sistem ateist profund cinic și corupt.

„ Din anii 1968-1970 s-a intrat într-o perioadă în care regimul era suficient de stăpân pe sine, ajunsese să controleze totul și să-și subordoneze totul și atunci și-a permis să-i controleze pe oameni, prin...nu știu care ar fi termenul cel mai potrivit, cred că, crearea unei atmosfere de teamă și neîncredere, eu cred că acesta a fost elementul dominant în care am trăit eu.”¹

Mulți dintre credincioșii adventiști intervievați nu cred că s-a schimbat ceva după anii 1990, experimentând discriminări și stigmatizări și după ceea ce ar fi trebuit să fie Revoluția de la 1989.

¹ Ibidem Dan Opreș

“[E.U.] Asta vroiam să vă întreb, după revoluție ati mai resimtit...

[Szentagotai Aurora.] Absolut, absolut am resimtit, de ce? Pentru că normal ar fi trebuit sa fiu titulară, toți cei care in '90 au cerut posturi, erau considerati titulari din cauza stigmatului suferit. Erau cu câte 10-12-15 ani suplinire si acum dintr-o dată, așa, un moment de respiro, au fost titularizate toate cadrele didactice care au cerut posturi.

Ei bine, pentru ca eu am avut totusi stigmatul respectiv, practic la încadrare am fost titularizată, dar la un an, aceeași oameni, care erau in inspectorat inițial, au facut ce-au putut ca sa trebuiască din nou sa-mi reînnoiesc dosarul în septembrie.

Că nu, ca nu-i valabil, ma rog in dreptul unora era valabil in dreptul altora nu era valabil, probabil oamenii lor au continuat să mișune.

Si in '91 din nou, in '92 desi ar fi trebuit automat sa mi se faca transferul la Cluj, fiindca am avut in '90 repartitia la Dej si sunt orase echivalente.

Dar m-au urmărit aceeași oameni care erau atat de binevoitori. In '93 am reusit sa vin la Centrul Judetean de Asistenta, de la Dej, la Centrul Judetean de Asistenta Psiho-Pedagogica, ar fi trebuit de asemenea sa fiu considerata titulara pentru ca dupa 3 ani, stipula in regulament, dupa 3 ani de psiholog scolar automat esti titular, prin urmare, 3 ani de psiholog școlar la liceul Andrei Muresanu din Dej, ar fi trebuit acum a doua oara sa fiu titulara.

Deci prima data in '90 imediat după Revoluție și a doua oară in '93 , aceeasi procedura, în fiecare an din nou dosarul pentru ca oamenii din pacate au ramas aceeasi, cu anumite prejudecati si pe undeva si dorinta de a primi ceva mită ca să..și n-am fost dispusă să apelez la astfel de mijloace și acestea au fost repercursiunile dar bunul Dumnezeu a avut grijă.”²

Mărturiile celor intervievați de noi, nu au un caracter resentimentar, majoritatea celor cu care am dialogat și-au exprimat mila și uneori compasiunea față de cei care le-au făcut rău, poate cu o singură excepție, cea a pastorului Cristian Dumitrescu, care și-a exprimat în interviul pe care l-am realizat pentru această lucrare și pe platforma on-line proprie „Remember-ring” resentimentele puternice față de faptul că Dumitru Popa, fostul președinte al Uniunii după anul

² Ibidem Aurora Szentagotai

1975, nu este judecat de istorie și contemporani „pe măsura ticăloșiilor comise din poziția de vârf pe care a avut-o în perioada comunistă în fruntea acestei comunități”.

La polul opus, bunicul meu, Ungureanu Vasile, îmi mărturisea că nu și-a dorit niciodată să primească despăgubiri de la statul român pentru umilințele suferite în anii '52, mărturisindu-mi că el „nu pentru stat a suferit, ci pentru Dumnezeu”,³ iar în memorie mi-a rămas insistența doctorului Szentagotai Lorant de a încheia interviul cu domnia sa în ceea ce a numit „o notă pozitivă”

„Cel mai mult m-a influențat în mod pozitiv [perioada de dinainte de 89 n.n], atitudinea unor profesori care, deși știau foarte bine care sunt problemele...și aș putea să dau și un nume, domnul doctor Luca, care a devenit profesor și care mi-a luat apărarea în orice condiții, profesorul Toader, era șeful clinicii și ca să mă pot prezenta la examene, a venit să facă cu mine stagiul vinerea, ca să pot da examenul, pentru că toate stagiile erau sâmbăta, de asemenea profesorul Fodor a fost un om deosebit.

Deci mai mult partea pozitivă vreau să remarc, foarte mulți mi-au ținut partea...aș putea să amintesc și pe directoarea Direcției Sanitare de atunci, doamna directoare Albu, care era vestită ca o comunistă înflăcărată, totuși mi-a ținut partea....”⁴

Am avut o preocupare deosebită în cercetarea noastră pentru a selecta cu cât mai multă obiectivitate informațiilor pe care le-am preluat din mărturii orale și alte resurse de documentare.

În istoriografia temei se poate descoperi cu ușurință că autorii unor studii sau unor cărți pe teme tangențiale cu tema pe care o studiem sau pe aceeași temă au abuzat de folosirea unilaterală a unor surse documentare viciate de ideologia sistemului comunist, ne referim aici la abundența de documente scrise de lucrătorii Securității sau note informative furnizate de foști membri ai Bisericii Adventiste. Noi am considerat Securitatea o instituție a minciunii în care, până și adevărul a fost folosit în scopuri oculte de poliția politică comunistă, de aceea am folosit cu maximă precauție documentele provenite din arhiva C.N.S.A.S.

³ Ibidem Vasile Ungureanu

⁴ Ibidem Lorant Szentagotai

Necoroborarea acestor surse documentare ce au un caracter profund subiectiv cu alte surse au făcut ca acele lucrări să nu aibă consistența și valoarea așteptată.

Noi am încercat în această cercetare, după criterii strict științifice, să folosim mai multe tipuri de surse pentru a elucida cele mai importante aspecte din viața Bisericii Adventiste din comunism.

Astfel, am realizat interviuri de istorie orală, am căutat documente de arhivă noi, relevante din Arhivele Securității. Ne referim aici la documentele, scrisorile oficiale și mai puțin la „turnătorii” unor pastori sau membri ai Bisericii care aveau o puternică tentă personală și subiectivă.

Ne-am străduit să confruntăm anumite mărturii orale cu documente și să facem aceste legături din cât mai multe unghiuri și din cât mai multe perspective fără să judecăm sau să emitem verdicte absolutizante în dreptul niciunora dintre surse.

Pe lângă documentele de arhivă și interviuri de istorie orală, am folosit cărți și studii științifice, materiale din presă pe care le-am considerat relevante.

Sigur, fiind o cercetare de istorie orală, ne-am concentrat atenția asupra mărturiilor directe din partea unor membri ai comunității adventiste, care au trăit cele mai semnificative momente din istoria Bisericii în comunism. Am avut interviuri cu persoane foarte în vârstă, care ne-au oferit informații foarte interesante despre Biserica Adventistă, pornind chiar din perioada regimului Antonescu și trecând mai apoi prin cei mai „fierbinți” ani în care „sistemul” a încercat destructurarea mișcării advente mai ales prin „confiscarea” structurii de comandă a acestei comunități, realizată în special prin înregimentarea unui număr impresionant de agenți ai Securității din rândul unor pastori dornici să intre în jocul de putere pentru ocuparea unor poziții în fruntea Conferințelor regionale ale comunității sau la nivel de Uniune.

Am pus un accent deosebit pe analiza jocului de putere de la vârful Bisericii Adventiste între anii 1955-1965, perioadă în care Securitatea a aparat cvasitotal controlul asupra lider-sheapului acestei comunități și a găsit cheia controlului mecanismelor de strângere și cheltuire a fondurilor provenite din darurile și zecimile oferite benevol de către credincioșii bisericii administratorilor.

Am avut șansa să luăm interviuri de la cei mai importanți președinți care au condus Conferințe regionale sau Uniunea în intervalul menționat, aceștia au fost provocați să completeze, să

confrunte sau să combată informațiile din Arhiva Securității în ceea ce privește istoria adventistă în comunism cu amintirile reactivate din propria memorie. Afirmările martorilor noștri confirmă uneori ideile din documentele vehiculate în lucrările de specialitate cu privire la cele mai semnificative momente din istoria acestei biserici, însă cea mai importantă componentă a interviului de istorie orală pe care l-am avut cu martorii noștri a fost aceea a particularizării, de la aspectele cu caracter general care sunt cunoscute în mediul neoprotestant și în Biserica Adventistă cu privire la natura persecuțiilor în perioada comunistă, am găsit o componentă foarte importantă, subiectivă, a unor trăiri și a unor evenimente care nu au fost consemnate niciodată în nicio lucrare de specialitate. Lucrarea noastră de cercetare este e fapt prima lucrare de istorie orală despre comunitatea adventistă din România.

Scoaterea la lumină a istoriei vieții private a unor comunități sau a unor zone în care a existat o puternică prezență adventistă considerăm că reprezintă un pas important și pentru provocarea unor cercetări de antropologie, sociologie sau psihologie.

Lucrarea noastră de doctorat a fost structurată după o logică foarte clară, bazată pe evoluția raporturilor dintre stat și Biserica Adventistă, de la momentul în care statul comunist se concentrează asupra vieții cultelor neoprotestante, ne referim în special la anii 1948-1955, trecând mai apoi prin perioada de acaparare a conducerii adventiste la nivel regional și național cu ajutorul operațiunii „Contul Secret”, consolidarea rețelei de informatori de la conducerea Bisericii și cooptarea unor pastori din vârful Bisericii în operațiuni de propagandă a sistemului comunist, inițial pentru colectivizare și mai apoi pentru obținerea unei imagini pozitive a regimului în ochii Occidentului, în special pentru obținerea sau păstrarea clauzei „națiunii celei mai favorizate” din partea Statelor Unite ale Americii.

O componentă importantă a sistemului de propagandă comunist a fost aceea a folosirii emisarilor cultici străini neoprotestanți și adventiști în special pentru a prezenta regimul comunist într-o lumină cât mai favorabilă în ceea ce privește imaginea României în exterior. Interviul cu doi foști agenți ai Securității ce au avut sarcini clare trasate de Securitate în această operațiune au fost confirmate de fostul ofițer de Securitate Liviu Baniias care ne-a vorbit pe larg despre mizele acestei componente a colaborării dintre statul comunist și conducerea Bisericii Adventiste.

Cele mai importante probleme pe care le-au avut adventiștii de ziua a șaptea în comunism au fost identificate în mod cert în lucrarea noastră de cercetare și s-au centrat pe chestiunea Sabatului, o problematică pe care am tratat-o, cred, în premieră, dintr-o altă perspectivă decât a fost abordată în orice altă lucrare de specialitate pe aceeași temă.

Am demonstrat prin surse edite și inedite și prin mărturii orale faptul că nu a existat în perioada comunistă un punct de vedere unitar, atât doctrinar, cât și în practica curentă cu privire la respectarea Sabatului, în sensul că, unii membri ai Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea au moștenit, prin tradiție, de la părinții lor care au trăit în perioada interbelică, practica de a-și trimite copiii la școală sâmbăta, de a depune jurământul în Armată, iar o altă parte a acestei comunități a moștenit tradiția de a respecta ziua Sabatului și practicarea interdicției aplicate copiilor de a merge la școală sâmbăta și de a refuza, prin nencomatanță, de a încălca, porunca a șasea din Decalog „Să nu ucizi” pe perioada unui conflict militar.

Unul dintre martorii noștri, Edmond Constantinescu, un erudit al acestei Biserici, absolvent al Facultății de Filosofie din Sibiu, a explicat foarte clar care sunt originile acestei confuzii, care au fost „aripile” teologice ce s-au confruntat în această comunitate în perioada interbelică, pe tema Sabatului .

Am studiat cu atenție modul în care aceste grupări s-au luptat între ele și pentru ocuparea unor poziții cheie în conducerea comunității și în ce mod aceste neclarități și rivalități personale au fost speculate și alimentate ulterior de Securitate și Departamentul Cultelor pentru a diviza, pentru a submina ideea de unitate doctrinară și de practică religioasă în această comunitate .

O altă componentă importantă a lucrării se referă la problema colaborării cu Securitatea a pastorilor din comunitatea adventistă.

Aici din nou am avut o abordare, noi credem, originală.

Nu ne-am concentrat foarte mult atenția asupra volumului imens de informații furnizate de bârfele colportate de Securitate prin intermediul rețelei de agenți de la vârful Bisericii Adventiste.

Singurul nostru obiectiv important în raport cu aceste arhive documentare a fost acela să urmărim în ce mod s-a desfășurat lupta pentru putere la vârful Bisericii Adventiste și care a fost rolul de incitator și arbitru al Securității în această chestiune.

O componentă importantă a lucrării noastre de cercetare se referă la analiza mecanismelor de putere instituțională din interiorul bisericii prin care sumele provenite din zecimea strânsă de la membrii comunității adventiste a fost folosită pentru a corupe funcționari din administrația comunistă pentru ca obiectivele cele mai importante ale Bisericii să fie realizate.

Ne referim aici la sumele importante de bani care s-au scurs către inspectori de culte de pe tot cuprinsul țării pentru ca aceștia să permită construirea de biserici, reparația lor, să permită la un moment dat botezul, desfășurarea școlii de Sabat copii sau să faciliteze plecarea în străinătate a unor lideri ai Bisericii sau membri laici.

O parte din banii proveniți din darurile și zecimile credincioșilor adventiști au fost folosiți nu doar pentru coruperea unor lideri din administrația locală comunistă ci și pentru alimentarea unor relații privilegiate între unii conducători ai Bisericii Adventiste și diferite rețele de putere formate din pastori care erau plasați în mod abil în bisericile cele mai bogate, pentru a li se plăti într-un sistem pur fanariot fidelitatea față de liderii regionali sau de la nivel de Uniune. Acest sistem de putere sofisticat nu l-am fi putut înțelege fără mărturiile orale extrem de bine documentate ale unor martori ca Edmond Constantinescu, Ion Buciuman, Orban Adalbert sau Lucian Cristescu.

Am urmărit într-un capitol special strategiile de supraviețuire ale membrilor Bisericii Adventiste, care au trebuit să se reprofileze, să se reconvertească profesional din cauza refuzului sistemului comunist de a le permite să activeze în învățământ, în sănătate sau în alte domenii de activitate, din cauza faptului că aceste persoane refuzau să lucreze sâmbăta.

Am dat exemplul Elenei Petrescu, a Lidiei Marian sau lui Valeriu Petrescu, care au devenit croitori foarte pricepuți și prin activitatea de tricotaj nu numai că au reușit să supraviețuiască în comunism, ci prin intermediul acestei activități și-au creat relații foarte bune cu cele mai influente persoane din orașul unde locuiau, aceste relații fiind folosite ulterior pentru propria protecție personală împotriva unor abuzuri ale sistemului cât și activitatea religioasă a Bisericii de răspândire de materiale considerate interzise ș.a.m.d.

La capitolul „Construirea de Biserici Adventiste”, în ciuda restricțiilor impuse de comuniști, în acest joc al manipulării, în acest joc al minciunii în care intrau autoritățile, am putut remarca mijloacele prin care credincioșii adventiști au reușit să ducă la bun sfârșit planurile de construire ale unor lăcașe de cult cu adevărat impresionante.

Am descris povestea construirii Bisericii Adventiste din Matca, județul Vrancea, o construcție monumentală, de 800 de locuri, care nu s-ar fi putut edifica fără coruperea unor funcționari de la nivelul comunei Matca și până la primul secretar de partid de la Galați.

Aceștia au pus în scena istoriei o „piesă de teatru” din care nu au lipsit amenzile și procesele împotriva credincioșilor care au pus în operă o construcție fără autorizație și ulterior, aceeași „actori” în aceeași „piesă”, s-au „dezbrăcat” de „haina” de închizitori și în cel mai pur stil mioritic au devenit gazde primitoare la inaugurarea acestui edificiu pentru delegația „mărimilor” din Biserica Adventistă de la nivel mondial și european:președintelui Conferinței Generale Robert Pierson și a președintelui Diviziunii, Edwin Ludescher.

La inaugurare au fost prezenți și membri de vază ai comunității adventiste, într-un „cor omagial” care pune în evidență libertățile religioase extraordinare de care se bucură credincioșii adventiști din România.

Într-un alt cadru am scos în evidență, în lucrarea noastră, tocmai acest sistem duplicitar în care liderii Bisericii Adventiste izolau acele persoane considerate indezirabile de regim și jucau rolul de agenți de propagandă ai regimului comunist, atât în interiorul, cât și în exteriorul țării, ascuzând realitățile mai puțin plăcute ale faptului că mulți dintre credincioșii adventiști care doreau să respecte Sabatul prin neparticipare la activități lucrative în această zi erau practic excluși din societate, marginalizați în biserici, încarcerați și maltratați de sistemul de forță comunist.

Am oferit câteva exemple de mărturii orale foarte relevante despre adventiști care au fost condamnați și închiși pentru fapte de insubordonare sau pentru „subminarea orânduirii socialiste”, credincioși ce au fost stigmatizați și în interiorul comunităților religioase de către persoane angajate într-o relație „vinovată” cu Securitatea, îi amintim și la acest capitol pe: Andrei

Frangulea, Titu Ghejan, Doru Alexandru, Apostol Chelbegeanu, Dragomir Ștefanache, Titi Gâdea.

O altă temă foarte importantă pe care am abordat-o coroborând informații din mai multe mărturii orale și din surse documentare a fost tematica etichetării.

Am demonstrat prin mărturia medicului Doru Alexandru, faptul că adventiștii nonconformiști au fost etichetați cu mare ușurință ca fiind reformiști pentru ca mai apoi să urmeze marginalizarea și stigmatizarea în comunitatea adventistă din care făceau parte, la școală, la locul de muncă, etc. Doru Alexandru a primit un dublu rol în cercetarea noastră, subiect, autobiograf al propriilor trăiri traumatizante din perioada copilăriei și adolescenței de copil al unui tată condamnat de biserică prin excludere și ulterior, de condamnat la închisoare din aceleași motive ca și tatăl său, Alexandru Gheorghe.

Alexandru Gheorghe, a fost o personalitate controversată din istoria Bisericii Adventiste din comunism, dar am adunat foarte multe și semnificative mărturii orale și documente care dovedesc că acest credincios a influențat major mișcarea de rezistență din interiorul Bisericii Adventiste care s-a opus restricțiilor impuse de regim cu privire la respectarea Sabatului dar și activităților de producere și multiplicare ale unor materiale cu conținut spiritual.

Experiența lui Gheorghe Alexandru, Doru Alexandru, Titu Ghejan, Florin Lăiu, Orban Adalbert are un numitor comun: marginalizarea și stigmatizarea în interiorul și exteriorul bisericii cu ajutorul etichetei de „reformist” lipită în mod voit de „sistem”.

Am putut demonstra, cu foarte mare acuratețe considerăm noi, complicitatea dintre conducătorii corupți din Biserica Adventistă și părți din sistemul de represiune comunist ca mijloc de eliminare a persoanelor care erau considerate indezirabile.

Cazul lui Titu Ghejan este de notorietate datorită prezenței acestuia la emisiunea „Reflector” în vara anului 1973. Prin această emisiune foarte populară s-a încercat discreditarea acestui credincios și mai ales a ideilor sale considerate retrograde, însă efectul a fost invers.

Atât de logice au fost argumentele cu care Titu Ghejan a apărut creștinismul în fața ateismului la o oră de maximă audiență la Televiziunea Română, încât conducerea Bisericii Adventiste a

fost „matrușizată”(trimisă n.n) de„ sistem ”să-l atace pe Titu Ghejan inclusiv la Seminarul Teologic Adventist în fața generației de pastori „1974-1978”.

Din această generație au făcut parte și patru dintre martorii intervievați de noi, ca care au confirmat faptul că:Titu Ghejan, profesorul Ioan Gabriel și Mircea Dragomir au fost dați ca exemple de adventiști extremiști, „ce vederi reformiste”.

Aceasta a fost metoda prin care sistemul a îndepărtat pe cei care erau considerați elemente radicale, „retrograde”, ”mistice”...

Mulți dintre membrii Bisericii Adventiste intervievați și-au amintit cu multă durere și frustrare umilințele la care au fost supuși de colegii lor, de profesorii lor, de învățătorii lor în timpul diferitelor cicluri de învățământ din cauza faptului că absentau sâmbăta.

Au fost martori care au relatat episoade dramatice: bătăi, umilințe în fața colegilor, scăderea notei la purtare, excluderea din învățământ în diferite cicluri, nedreptăți la care au fost supuși din partea unei comunități care trebuia să aplice directivele unui sistem cinic care avea ca obiectiv uniformizarea și devalorizarea și demonetizarea ideii de individualitate și toleranță.

Majoritatea acțiunilor sistemului comunist împotriva adventiștilor în ceea ce privește chestiunea Sabatului au avut consecințe dramatice.

Am putea da doar exemplul unuia dintre martori, Szentagotai Autora sau a Elenei Petrescu, două membre a Bisericii Adventiste foarte talentate în domeniul lor de activitate care au fost împiedicate mai bine de 15 ani să practice meseria vocațională pe care și-au ales-o.

Avem istorii dramatice și dovezi documentare care atestă suferințele cumplite la care au fost supuși adventiștii în perioada în care au fost în Armată.

Pe lângă faptul că au fost arestați și condamnați pentru insubordonare, pentru refuz de a asculta ordinele comandanților sâmbăta, aceștia au suferit umilințe și multe zile de carceră, bătăi și alte privațiuni și pentru faptul că în perioada de detenție au refuzat să consume carne de porc sau să iasă la instrucție sau la muncă sâmbăta.

Am urmărit la acest capitol cronologia celor mai importante secvențe de istorie a persecuției adventiștilor de la primele grupuri de adventiști arestate în anii 1950 și trimise la Canal până la

arestările lui Titu Ghejan, Mircea Dragomir și încarcerările succesive, ultima la vârsta de 76 de ani ale lui Alexandru Gheorghe și experiența scurtă în închisoare a adventistului Răceală Ioan închis pentru o scurtă perioadă de vreme pentru că ar fi traficat în mod ilegal Biblii.

După anii 1980, regimul comunist a devenit mai puțin dispus să încarcereze membri ai mișcărilor neoprotestante și datorită faptului că mulți dintre adventiști au ales să se adapteze vremurilor vitrege și să lucreze în Armată și să renunțe la vederile considerate „prea conservatoare” în ceea ce privește respectarea Sabatului.

În capitolul în care ne-am referit la colaborarea din Securitate și pastorii Bisericii Adventiste am insistat pe deoalarea presiunilor, a șantajului, a hărțuirii la care au fost supuși majoritatea pastorilor atunci când au intrat în relație cu Securitatea.

În mod evident, din mărturiile orale ale martorilor noștri am putut trage concluzia că marea majoritate a membrilor Bisericii Adventiste, erau conștienți de prezența unor informatori și de influența acestora în rândul Bisericii.

Credem că am reușit să demonstrăm prin lucrarea noastră de doctorat faptul că sistemul comunist, prin campanii mass-media, materiale de propagandă, prin serviciul de „Dezinformare”, prin manipularea corespondenței credincioșilor, ascultarea ilegală a telefoanelor, n-a făcut decât să creeze o atmosferă de neîncredere, de suspiciune în cadrul acestor comunități cu scopul de a controla prin frică, viața acestor credincioși.

Am avut ocazia, studiind viața comunității adventiste din Suceava și punând la dispoziția unor membri ai acestei comunități documente din Arhiva Securității care priveau propria persoană să clarificăm suspiciunile neîntemeiate care existau în dreptul unor frați de credință privind presupusa colaborare ca informatori cu organele de Securitate.

Am devoalat faptul că unii dintre cei mai apropiați prieteni dintre acești credincioși erau cu adevărat informatori, pe când cei pe care îi suspicionau, nu aveau nicio legătură cu organele de Securitate. A fost extrem de dificil ca într-o mare de manipulări și minciuni cu multă migală, împreună cu martorii noștri să aducem la lumină, măcar o parte din adevărul care a fost ascuns până la momentul interacțiunii dintre cercetătorul de istorie orală și credincioșii intervievați.

Pe parcursul lucrării noastre doctorale am ales cu bună știință să redăm în integralitate anumite interviuri unde am considerat că întrebările cercetătorului sunt relevante și „leagă” povestea mult mai bine.

În unele situații a fost nevoie de această intervenție permanentă a cercetătorului în dialogul cu martorii datorită vârstei înaintate a persoanelor intervievate, care aveau nevoie să fie conduse pe traseul refacerii memoriei.

În cazul avocatului Mureșan Aron, a existat un „cross-match” foarte bun între dosarul întocmit de Securitate și mărturia acestuia, am putut urmări pas cu pas traseul excluderii lui din poziția de lector al Facultății de Drept chiar de către rectorul Constantin Daicoviciu până la ultimul loc de muncă unde a fost mutat disciplinar, la Șimleul Silvaniei, de aceea am ales să păstrez aproape în integralitate structura inițială a interviului.

De fapt, unul dintre cele mai reușite interviuri ale noastre a fost cel realizat în interacțiune cu avocatul Mureșan Aron, un om care în anul în care ne-a oferit interviul, 2012, avea o memorie excepțională și o capacitate de a reda informațiile cu maximă obiectivitate și detașare mai rar întâlnită pentru cineva care a suferit atât de multe persecuții și umilințe și care a trebuit să schimbe șase locuri de muncă ca avocat pentru că a îndrăznit să lupte pentru libertatea de conștiință în vremuri foarte vitrege.

Valoarea interviului de istorie orală poate fi demonstrată și prin faptul că interviurile realizate cu : bunicul meu, Ungureanu Vasil, domnul Mureșan Aron, Frangulea Andrei, Apostol Chelbegeanu sunt singurele mărturii orale despre experiențele trăite în comunism ale acestor credincioși adventiști care din păcate au trecut în neființă în perioada de pregătire a lucrării doctorale.

Acesta este unul dintre argumentele importante care pledează în favoarea istoriei orale și argumentul forte care trebuie să impulsioneze cercetătorii de istorie orală să folosească timpul prezent pentru a arhiva cât mai multe din aceste fragmente de poveste de viață parte din viața trepidantă a acestor comunități considerate marginale atât de mulți ani, dar care merită acum toată atenția noastră.

În ceea ce privește relația cu străinii, am mai întărit un aspect important, acela al lipsei de solidaritate a liderilor Bisericii Adventiste la nivel mondial față de persoanele persecutate de regimul comunist sau față de cei care și-au căutat un refugiu în bisericile adventiste din Occident.

Practic, liderii cultici mondiali ai Bisericii Adventiste au acționat, cu voie sau fără voie, ca agenți ai propagandei comuniste.

A existat o simbioză perfectă între obiectivele politice externe ale regimului comunist și vizitele țintite ale unor emisari cultici ai acestei Biserici, care s-au sincronizat cu cele mai fierbinți momente din existența sistemului ateist de la București.

Nu am găsit în mărturiile orale, în sursele editate sau inedite nicio dovadă de solidaritate și empatie exprimate public de către conducerea Bisericii Adventiste la nivel local, național sau mondial față de credincioșii adventiști închiși pentru motive de conștiință.

Am relevat câteva exemple în acest sens: Titu Ghejan este sprijinit în perioada în care este în închisoare doar de un alt proscris al „sistemului”.

Cu Titu Ghejan se solidarizează Alexandru Gheorghe, un membru al Bisericii Adventiste nonconformist care este aruncat în „groapa cu lei” a etichetării ca „reformist” și cu toate că este exclus din această Biserică, merge la închisoare, îi trimite pachete lui Titu Ghejan, trimite scrisori către conducerea închisorii pentru a i se ușura regimul de detenție.

Un alt exemplu de solidaritate îl găsim în comunitatea evanghelică și baptistă cu familia adventistului Răceală Ioan, care este sprijinită pe perioada detenției.

Această familie primește pachete, primește susținere morală, dar nu de la comunitatea adventistă locală, nici de la comunitatea națională și cu atât mai puțin de la Biserica Adventistă mondială.

Lipsa de solidaritate cu victimele regimului de represiune este de fapt o caracteristică a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea în comunism.

Am explicat anterior faptul că liderii Bisericii Adventiste, nu doar că nu au fost alături de Titu Ghejan în perioada în care el a fost închis, ci a fost dat ca exemplu negativ în Biserică în acest interval de timp.

Este de remarcat faptul că Dumitru Popa, președintele Uniunii, cel care l-a condamnat public pentru atitudinea sa considerată prea radicală în anii 1974, a încercat să compenseze această atitudine lașă prin primirea lui în corpul pastoral imediat după căderea comunismului fără ca aceasta să mai treacă prin sistemul de învățământ teologic al Bisericii Adventiste.

În același sens al complicităților murdare dintre conducerea Bisericii Adventiste la nivel de Uniune și cea la nivel mondial am vorbit în lucrarea noastră, și despre refuzul integrării în lucrarea pastorală a unor pastori fugari din lagărul comunist. Am explicat prin povestea foarte papitantă de viață a pastorului Bratosin modalitatea prin care acesta a fost dat afară de la revista „Vie et Sante” de către conducerea la nivel de Diviziunea a Bisericii Adventiste după o recomandare veninoasă venită din țară din partea președintelui Uniunii, Dumitru Popa și a Secretarului Nelu Dumitrescu.

Convertirea și legământul botezului este un moment crucial în Biserica Adventistă și pentru membrii acestei comunități. Una dintre poveștile cele mai emoționante este cea a lui Frangulea Andrei, un adventist care a fost închis în anul 1948, în vremea celor mai importante acțiuni de epurare politică ale sistemului comunist. Acesta a fost închis timp de 7 ani de zile împreună cu intelectuali ca Petre Țuțea pentru motive pe care nu le cunoaște nici astăzi. Convingerea lui a fost că se află acolo pentru credință, însă comuniștii nu l-au crezut nicio clipă că este un adventist autentic, ci l-au suspiciat că este un element retrograd, imperialist, spion sau legionar.

Această poveste de Kafka a domnului Frangulea impresionează prin faptul că acesta și-a asumat cei 7 ani de temniță grea ca un tribut dat unei credințe pe care a adoptat-o din toată inima într-o comunitate care însă în mod paradoxal l-a respins la întoarcerea lui din închisoare, lucru care l-a determinat să-și abandoneze adventismul pentru o lungă perioadă de timp.

Poate unul dintre cele mai delicate capitole ale lucrării noastre, dar cu abordarea cea mai tranșantă s-a referit la modul în care a fost instrumentată politic chestiunea colaborării cu Securitatea ai unor pastori ai Bisericii Adventiste în comunism.

Tema studierii dosarelor Securității și folosirii informațiilor din aceste dosare în scopuri politice a deschis o rană greu de închis în istoria noastră recentă.

Din păcate, o instituție a minciunii, cum este și cea a Securității nu a putut să nu furnizeze și cele mai ordinare falsuri.

Am putut descrie, cu mare precizie, situația dramatică a pastorilor Dima Viorel și Buciuman Ioan, care s-au trezit peste noapte că sunt numiți în dosarele Securității , informatori, cu toate că aceștia nu au semnat niciodată vreun document, niciun angajament și nici nu au practicat ceea ce înseamnă poliția politică.

Simpla descoperire a unor dosare însă i-a determinat pe unii cercetători adventiști, pastori, Gheorghe Modoran și Cristian Dumitrescu să-i blameze pe cei doi în interiorul bisericii și mai mult, să intervină în adunările electivă pentru ca, în cazul lui Ion Buciuman, acesta să fie îndepărtat de la conducerea Bisericii, evenimente care s-au scurs în anul 2009.

Am dedicat un capitol special acestui aspect al manipulării dosarelor Securității după Revoluția din 1989 în scopuri politice pentru a arăta în primul rând drama prin care trece o familie care descoperă că eroul lor, capul familiei, pastor, considerat un reper de moralitate pentru Biserică devine peste noapte una dintre „slugile” Securității.

Interviurile pe care le-am realizat pe această temă, într-un cadru extins, în familia Buciuman au arătat cu vârf și îndesat traumele care pot fi produse de unii cercetători, lipsiți de scrupule și cu interese meschine care intră în Arhiva Securității cu o agendă proprie, care împlinește într-un fel agenda Securității, aceea de a dezbină, de a minți, de a manipula și de a pune într-o lumină negativă persoane ce au trăit în comunism îmbrățișând credința adventistă.

